

BRIS

Kära politiker
BRIS VALMANIFEST
- FÖR EN BÄTTRE BARNDOM

Kära politiker!

Alla barn har rätt till en god start i livet. Låt valet 2018 bli valet för en bättre barndom. Barn är en särskilt utsatt grupp i alla samhällen av det enkla skälet att de är barn. De har inte samma möjlighet som vuxna att göra sin röst hörd, då de saknar rösträtt. Därför behöver beslutsfattare ta ansvar för att tillgodose barns rättigheter. Det här valmanifestet är ett verktyg, en hjälp till alla som vill bidra till beslut som leder till ett bättre samhälle för barn.

Det är varje barns rättighet att vara trygg, att må bra här och nu. Att skapa trygga barn leder också i förlängningen till ett tryggt samhälle. Att ge barn goda förutsättningar att utvecklas och lära, att stötta upp och skydda barn som far illa eller riskerar att fara illa, att ge tidiga insatser såväl som specialistvård till barn som mår dåligt utifrån deras behov, samt att motverka klyftor och segregation mellan barn – allt detta är exempel på centrala trygghetsfrågor. Sverige behöver arbeta för att minska klyftor, motverka segregation bland barn och verka för att alla barn får hopp och framtidstro, oavsett i vilket sammanhang de växer upp.

Livsvillkoren för barn och unga i Sverige behöver förändras. Barn idag märker en tuffare konkurrens och en förstärkt social tävling. Den ökande konkurrensen tar sig uttryck i en ökande oro för framtiden, att barn tidigt känner ångest inför om de ska lyckas få jobb och bostad eller inte. Den sociala tävlingen handlar om pressen att lyckas och att prestera på livets alla arenor på samma gång.

Allt detta påverkar barns mående. Att ställas inför påfrestningar och svåra utmaningar, utan ett bra stöd att hantera dessa påfrestningar, ökar risken för att ett barn ska utveckla psykisk ohälsa. Det är därför samhällets ansvar att organisera sig på ett sätt som hjälper barn att hantera de påfrestningar som livsvillkoren för barn och unga idag innebär.

I Bris valmanifest finns förslag på hur barns livsvillkor kan förändras och barns rättigheter stärkas i Sverige. Vi presenterar 8 valkrav för en bättre barndom. I detta valmanifest finns dessutom särskilda förslag för skola, vård och omsorg.

Jag hoppas att du som läser detta precis som jag vill att Sverige ska vara ett land där barn är trygga, mår bra, får utvecklas och ha en framtidstro. Att du vill se en skola, vård och omsorg som främjar psykisk hälsa, som förebygger psykisk ohälsa och som ger stöd och vård när det behövs. Jag hoppas att du tar chansen att bidra till förändring, och för ett samhälle som bättre främjar barns psykiska hälsa. Jag hoppas på ett val för en bättre barndom.

Magnus Jägerskog

Generalsekreterare Bris

Ett val för en bättre barndom

Att skapa en bättre barndom handlar om att ge barn förutsättningar att utvecklas och lära. Det handlar om att barn ska få komma till tals, vara delaktiga och ses som rättighetsbärare. Det handlar också om att barn har rätt att vara trygga, att vuxna ser, agerar och skyddar barn som far illa eller riskerar att fara illa.

I juni 2018 röstar riksdagen om att göra barnkonventionen till svensk lag. Men Sverige som stat är redan skyldig att leva upp till barnkonventionen och garantera varje

barn i Sverige samma rättigheter. Barn, som är experter på sina egna liv, har rätt att vara delaktiga i beslut som rör dem. Men barn har också rätt till stöd från vuxna med kunskap och kompetens, som fattar beslut utifrån det enskilda barnets bästa.

Alla barn som växer upp i Sverige har rätt till jämlika uppväxtvillkor. Sverige behöver arbeta för att minska klyftor, motverka segregation bland barn och verka för att alla barn får hopp och framtidstro, oavsett i vilket sammanhang de växer upp.

BRIS VALKRAV FÖR EN BÄTTRE BARNDOM:

BRIS VALKRAV

1

Säkerställ arbetet för barnkonventionens fulla genomslag i Sverige

Att vara barn i Sverige är rättsosäkert, vilket Bris får dagliga exempel på. Det kan handla om att barn som utsätts för våld hemma inte får skydd, om hur barn i pågående rättsprocesser inte får komma till tals och om hur barn som blir omhändertagna i samhällets vård lämnas utan information om varför. Bris ser att det krävs ett ihärdigt fortsatt transformeringsarbete med att förändra lagar och administrativa processer, att utbilda och kompetensförstärka myndigheter, kommuner och landsting, för att se till att barnkonventionen får genomslag över hela landet. Sverige behöver arbeta för att effektivisera och barnrätts-säkra varje lag, process och situation eller miljö där barnet befinner sig.

Ge högsta prioritet till arbetet med att bryta trenden med den ökande psykiska ohälsan i Sverige

Forskning och barns samtal till Bris visar att den psykiska ohälsan bland barn och unga har ökat sedan 1980-talet och fram till idag, och att samma ökning inte syns i våra nordiska grannländer. Barns livsvillkor behöver förändras för att främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa bland barn. Dessutom ska alla barn ska ha tillgång till likvärdig, kvalitativ, säker och individuellt anpassad vård oavsett var i landet de bor.

Riktade insatser för jämlika uppväxtvillkor bland barn

Polariseringen i Sverige har ökat. Det tar sig uttryck i skolegregation, i barns bostadsmiljö, i ökade ekonomiska klyftor mellan de mest utsatta och genomsnittet. För att motverka detta och ge alla barn möjlighet till en god start i livet behövs riktade insatser för att bryta segregation och klyftor mellan barn.

Säkerställ varje barns rätt till socialt stöd och skydd från våld

Det finns en stor medvetenhet om förekomsten av våld mot barn i Sverige, men problemet är komplext och mörkertalet är stort. Barns dagliga vittnesmål till Bris beskriver allt ifrån luggningar, nypningar, hån och trakasserier, till sexuella övergrepp och tortyrliknande bestraffningar. Bris vill se ett stärkt förebyggande arbete mot alla former av våld, och sexuellt våld i synnerhet, riktat både mot barn och vuxna. Verksamheter med uppdrag att upptäcka våld, och skydda och stödja barn, ska ha tillräckliga resurser för sitt uppdrag. Varje barn som utsatts för våld och övergrepp ska ha tillgång till ett likvärdigt, kvalificerat och individuellt anpassat stöd.

Tillgodose varje barns rätt till delaktighet och inflytande i frågor som rör dem

För att kunna bygga ett bättre samhälle för barn måste barn göras delaktiga. Det gäller såväl barns inflytande i övergripande frågor som rör deras vardag, som delaktighet i utformandet av stöd till barn i utsatta situationer. För att det ska vara möjligt måste alla barn känna till sin rätt till hjälp och stöd, hur de kan få den och de måste själva få formulera sitt hjälpbehov och påverka hur hjälpen ska utformas. En annan avgörande faktor är att yrkesverksamma exempelvis inom socialtjänst och hälso- och sjukvård har tid och resurser att prata med enskilda barn.

En skola som bättre främjar psykisk hälsa, stöttar och ger barn en bra grund för livet

Barn i Sverige tillbringar över 20 000 timmar i skolan under sin uppväxt. Skolan ska ge alla barn en god start i livet, genom att främja barnets utveckling och lärande. Ingen annan verksamhet i samhället har så breda och långvariga kontakter med barn och unga. Vi behöver se en skola som förmår att stötta barn utifrån barns livsvillkor idag. Som främjar psykisk hälsa, förebygger psykisk ohälsa och tidigt kan upptäcka och fånga upp barn som mår dåligt.

Skolan idag brister i likvärdighet och har även tydliga brister när det gäller att leva

upp till sitt uppdrag. Skolgången leder till en icke-befogad stress och press på barn och unga. Det finns ett nära samband mellan skolresultat och barns mående. På systemnivå pekar mycket på att dagens betygssystem på gymnasiet inte främjar lärande utan snarare bidrar till ett försämrat mående. Barn som är högpresterande stressas av att de inte har råd med några misstag, och barn som inte når kraven upplever en känsla av att dömas ut i ett tidigt skede. Andelen som inte klarar gymnasiet med godkända betyg ökar vilket leder till utanförskap och psykisk ohälsa.

BRIS FÖRSLAG FÖR ATT UPPNÅ VALKRAVET:

- **Ett betygssystem som minskar press och främjar lärande**

Avskaffa tidiga ”betygslänkande omdömen”, avvakta med att införa betyg i lägre åldrar, och ersätt kursbetygen på gymnasiet med ämnesbetyg. Alla elever ska kunna fortsätta på yrkesprogram på gymnasiet oavsett betyg i årskurs 9.

- **Studiero i skolan**

Obligatoriska undersökningar av elevernas arbetsmiljö ska ligga till grund för ett utvecklingsarbete där elever görs delaktiga.

- **Fånga upp elever som mår dåligt**

Säkerställ en likvärdig elevhälsa med rätt kompetens som kan hantera och ge stöd för lindrig psykisk ohälsa.

- **Motverka utanförskap**

I Nederländerna finns ett program där alla ungdomar upp till 27 år utan gymnasieexamen ges motsvarande kompetens. Utred möjligheten att införa ett liknande system i Sverige.

”

Vi behöver se en skola som förmår att stötta barn utifrån barns livsvillkor idag. Som främjar psykisk hälsa, förebygger psykisk ohälsa och tidigt kan upptäcka och ge stöd till barn som mår dåligt.

”

Samhället behöver komma in med tidiga kraftfulla insatser till barn i särskilt utsatta situationer i mycket högre grad än vad som sker idag.

Alla barn ska få en god omsorg – samhället måste förstärka tidiga insatser för barn i särskilt utsatta situationer

Att barn får en god omsorg är avgörande för att de ska må bra. Det är samhällets ansvar att ge föräldrar förutsättningar att fungera som vårdnadshavare, och att agera för barnets bästa när föräldraförmågan brister. För att förebygga psykisk ohälsa bland barn och unga krävs ett tillgängligt och välfungerande stöd till familjer som behöver det, och goda kunskaper om generella riskgrupper av barn och unga, och om riskfyllda uppväxtmiljöer som gör att barn löper större risk att utveckla psykisk ohälsa.

Samhället behöver komma in med tidiga kraftfulla insatser till barn i särskilt utsatta situationer i mycket högre grad än vad som

sker idag. Dessutom behöver samhället verka för att motverka segregation och utanförskap bland barn.

I dagsläget klarar den sociala barn- och ungdomsvården inte av att leva upp till sitt uppdrag. Omsorg ges inte i tillräcklig utsträckning, i tid, eller på ett adekvat sätt till barn och unga i utsatta situationer och med uppenbar risk för psykisk ohälsa, exempelvis barn placerade i samhällets vård eller barn till föräldrar i aktivt missbruk. Det finns vidare tydliga samverkansbrister och brist på systematisk uppföljning av insatser. Stödet till föräldrar och andra vårdnadsgivare behöver också stärkas samt utvecklas.

BRIS FÖRSLAG FÖR ATT UPPNÅ VALKRAVET:

- **Ge föräldrar stöd att vara föräldrar**
Lättillgängliga föräldrakurser som ger föräldrar stöd att kunna stötta barn utifrån barns livsvillkor idag.
- **Minska klyftor mellan barn**
Se över dagens ekonomiska transferringssystem för att förbättra situationen för ekonomiskt svaga barnfamiljer.
- **Reformera den sociala barn- och ungdomsvården**
För barn i utsatta situationer som far illa och löper risk att utveckla psykisk ohälsa är socialtjänsten en central aktör. Socialtjänsten behöver bättre tillgodose barnets rätt till delaktighet. Insatser behöver tydligare utvärdering och uppföljning.

En reformerad och sammanhållen hälso- och sjukvårdskedja för barn med psykisk ohälsa

Den ökande psykiska ohälsan bland barn och unga kräver en tillgänglig vård av bra kvalitet – krav som vården inte förmår möta. Under 2017 växte BUP-köerna runtom i Sverige. Barn berättar för Bris om att inte få vård och om att slussas runt i systemet. De beskriver hur de påverkas av personalomsättning och resursbrister.

Hälso- och sjukvården lyckas inte leva upp till sitt uppdrag. I stället för att barn får

tillgång till vård så växer värdköerna. Den tidiga vården förmår inte ge rätt stöd, och den specialiserade vården är otillgänglig. Sverige behöver utforma en sammanhållen, enhetlig vårdkedja som förmår möta behovet och bidra till att bryta trenden med den ökande psykiska ohälsan bland barn och unga. Vi behöver också se över och kartlägga vilken vård barn och unga får tillgång till idag och hur den fungerar.

BRIS FÖRSLAG FÖR ATT UPPNÅ VALKRAVET:

- **Utveckla en enhetlig sammanhållen vårdkedja för barn och unga som mår dåligt**
Elevhälsan, primärvården och barn- och ungdomspsykiatrien behöver rätt resurser och kompetens för att kunna möta de olika nivåer av vård som samhället bör erbjuda.
- **Ge snabb vård till barn som mår dåligt här och nu**
Återinför den förstärkta vårdgarantin inom barn- och ungdomspsykiatrien med syfte att snabbt korta köerna till BUP.
- **Kartlägg och samlade goda exempel**
Utvärdera effekter av samlade verksamheter för råd, stöd och vård, och fungerande samverkansformer kring barn och unga som finns idag.
- **Ge extra stöd till barn med allvarlig psykisk ohälsa**
Se över möjligheten att införa ett system med vårdlotsar eller andra särskilda kontaktpersoner för barn och unga med allvarliga former av psykisk ohälsa.

Bris – folkrörelsen för barnets rättigheter

Bris, Barnens rätt i samhället, är en av Sveriges ledande barnrättsorganisationer som varje dag kämpar för ett bättre samhälle för barn. Folkrörelsen Bris startade 1971 och bidrog till att Sverige fick världens första förbud mot barnaga. Med barnkonventionen som grund stöttar Bris barn i utsatta situationer, mobiliserar samhället för barnets rättigheter och påverkar beslutsfattare för ett samhälle där varje barn känner till sina rättigheter och där barnets rättigheter tillgodoses.

Bris erbjuder professionellt stöd till alla barn under 18 år utifrån barnets behov, direkt via chatt, mejl, telefon, och genom riktade insatser till barn i särskilt utsatta situationer i form av stödgrupper. Bris kuratorer är tillgängliga i chatt, mejl och telefon varje dag, året runt. Bris ger också indirekt stöd till barn genom Bris vuxentelefon där vuxna får stöd och svar på frågor om barn. Under 2017 startade Bris också en särskild stödlinje för vuxna inom idrotten som söker stöd eller känner oro för ett barn i en idrottsförening.

Under 2017 tog Bris emot över 28 000 kurativa kontakter från barn och vuxna. Totalt ökade antalet kurativa kontakter till Bris med 5 procent. 9 av 10 kontakter togs av ett barn, och det vanligaste ämnet var psykisk ohälsa. Andra vanliga ämnen var familj och familjekonflikter, vänner, skola och våld, övergrepp och kränkningar.

1971

startades Bris

1979

antogs anti-agalagen

28 000

Under 2017 tog Bris emot över 28 000 kurativa kontakter från barn och vuxna.

Allt Bris arbete utgår från FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen, och syftar till att stärka barnets rättigheter. Bris ger stöd direkt och indirekt till barn, mobiliserar samhället för barnets rättigheter samt påverkar beslutsfattare genom att göra barns röster hörda.

BRIS VALKRAV FÖR EN BÄTTRE BARNDOM:

- 1 Säkerställ arbetet för barnkonventionens fulla genomslag i Sverige
- 2 Ge högsta prioritet till arbetet med att bryta trenden med den ökande psykiska ohälsan i Sverige
- 3 Riktade insatser för jämlika uppväxtvillkor bland barn
- 4 Säkerställ varje barns rätt till socialt stöd och skydd från våld
- 5 Tillgodose varje barns rätt till delaktighet och inflytande i frågor som rör dem
- 6 En skola som bättre främjar psykisk hälsa, stöttar och ger barn en bra grund för livet
- 7 Alla barn ska få en god omsorg – samhället måste förstärka tidiga insatser för barn i särskilt utsatta situationer
- 8 En reformerad och sammanhållen hälso- och sjukvårdskedja för barn med psykisk ohälsa

Besök psykbryt.nu och läs om hur du kan engagera dig för en bättre barndom.

BRIS

